

SwedCOLDs temadag

2016-10-25

Drivgodslänsa vid Halvfari Kraftverk

Ola Nilsson, SWECO Energiguide

Karl-Erik Löwén, Löwén Procura AB

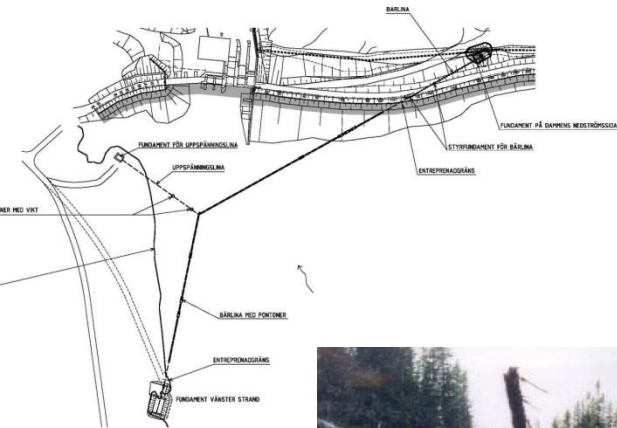
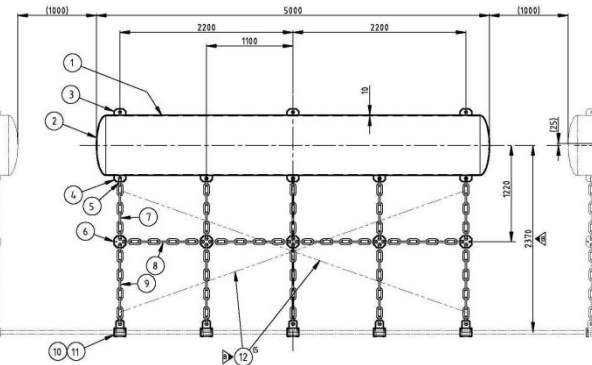
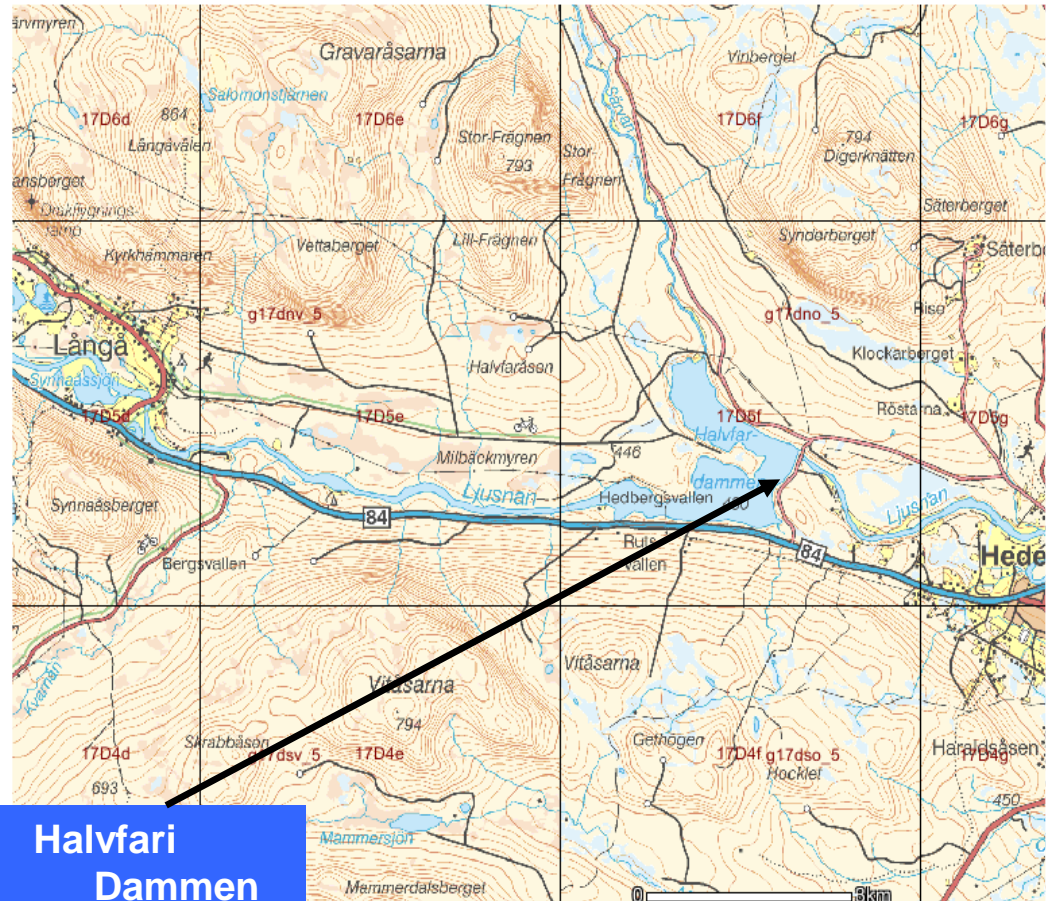

Foto: Hans Alexandersson

Halvfari Vattenkraftverk - Lokalisering

Halvfari
Dammen

Halvfari damm

Halvfari kraftstation, utskov and hävert till vänster i bild

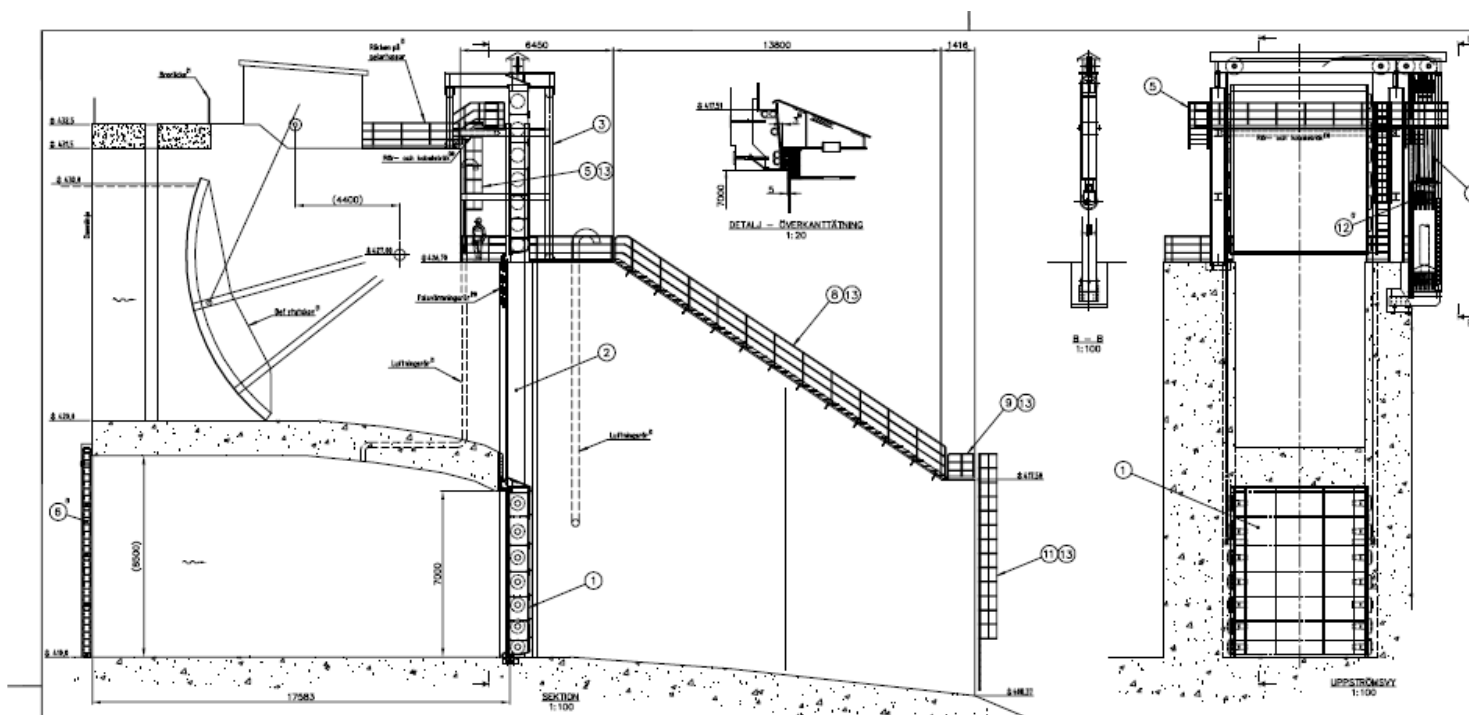

Halvfari Damm, ombyggnad utskov med Bottenutskovslucka

Segmentluckor 2 st: Bredd 6m Höjd: 10,2 m

Bottenutskovslucka: Bredd: 6m Höjd: 7m

Halvfari Dammsäkerhetshöjande åtgärder

Halvfari dammsäkerhetshöjande åtgärder projekterat av Sweco.

- Utökad utskovskapacitet från 650m³/s till FK1 =1045 m³/s.
- Ny bottenutskovslucka, ombyggnad av hävertutskovet.
- Uppgradering av befintliga två sektorluckor 6m breda.
- **Drivgodskontroll med hjälp av en länsa uppströms anläggningen.**
- Uppgradering av elsystem, KAS pegel, fjärr- styr och övervakningsutrustning.
- Förlängning av utskovspelare och stödmurar i utskovet och utskovskanalen för att klara erosion.
- Förstärkning av erosionsskydd i utskovskanalen för att klara erosion.
- Förstärkning av fyllningsdammen och installation av mätutrustning.
- Entreprenadarbeten utfördes 2008-2012

Halvfari bedömd verklig utskovskapacitet

HALVFARI - AVBÖRDNINGSKAPACITET

	DG	TÖK	
BOTTENUTSKOV	543	564	
YTUTSKOV (HÖGER OCH VÄNSTER TILLSAMMANS)	516	567	
HÄVERT	0	70	
SUMMA:	1059	1201	m³/s

Halvfari bedömd verklig utskovskapacitet

Flödesdimensioneringsklass I flöde är 1045 m³/s

- Total teknisk kapacitet 1059 m³/s vid DG, 1201 m³/s vid TÖK (hävert inräknad).
- Bottenutskovet kan tekniskt avbörda upp till 564 m³/s vid TÖK. Utskovet bedöms ej bli igensatt av drivgods. Detta flöde motsvarar ca 500-års flödet.
- Ytutskoven 2st är 6m breda och 11,2m höga. Teknisk avbördning 567 m³/s vid TÖK. Hur stor andel av utskoven som blir igensatta vid drivgods är svårt att bedöma.

Det finns således behov av en läns för flöden över ca 600 m³/s och drivgods.

Halvfari läns projektering upphandling

- Inventering av möjlig drivgodsmängd.
- Preliminär projektering 2007
- Internationell förfrågan anbud totalentreprenader läns 2008-2009.
Inga anbud uppfyllde kraven att klara dim. flöde och dim. vindlast.
Dimensioneringsunderlag saknas i Sverige för läns utsatt för extremlaster med drivgoods i olika mängd:
- FK I Vattenflöde 1045 m³/s och vind 20 m/s (50-100 år)
- FK II Vattenflöde 330 m³/s och vind 30 m/s (10 000 år)
- Året runt läns som klarar islaster.

Halvfari läns projektering upphandling

- **BMT Fleet Technology: Design Study for Debris and Ice Boom 2010-2011. Tog fram övergripande dimensionering av läns för extremlaster.**
- **Sweco utförde detaljprojektering 2011-2012. Anbudsförfrågan.**
- **Utförande 2012**
  - NCC som entreprenör för läns**
  - Älvservice som entreprenör för fundament**

VAD ÄR DRIVGODS ???

DRIVGODSLÄNSA VID HALVFARI KRAFTVERK

Exempel: Regnkatastrofen vid Fulufjället:

Foto: Hans Alexandersson

”Enorma trädbrodar, ofta med mycket grova, flerhundraåriga granar, återfinns på flera ställen längs de värst drabbade åarna, som här någon km upp längs Stora Göljån.”

DRIVGODSLÄNSA VID HALVFARI KRAFTVERK

Exempel: Lake Lynn (WV):

“Lake Lynn (WV) following a massive rain event in 1985. “

Fotot taget från www.tuffboom.com

DRIVGODSLÄNSA VID HALVFARI KRAFTVERK

Flera exempel..

Timmer

Flyt-torv

Hus

Båtar

Växter

Skred

Träd

Sjunktimmer

Med mera.

Olika från plats till plats...

DRIVGODSLÄNSA VID HALVFARI KRAFTVERK

Halvfari: TRÄD

940 000 – 1 400 000 st   2-32 m

25 000 – 37 000 st   > 14 meter

LÖSNINGAR?

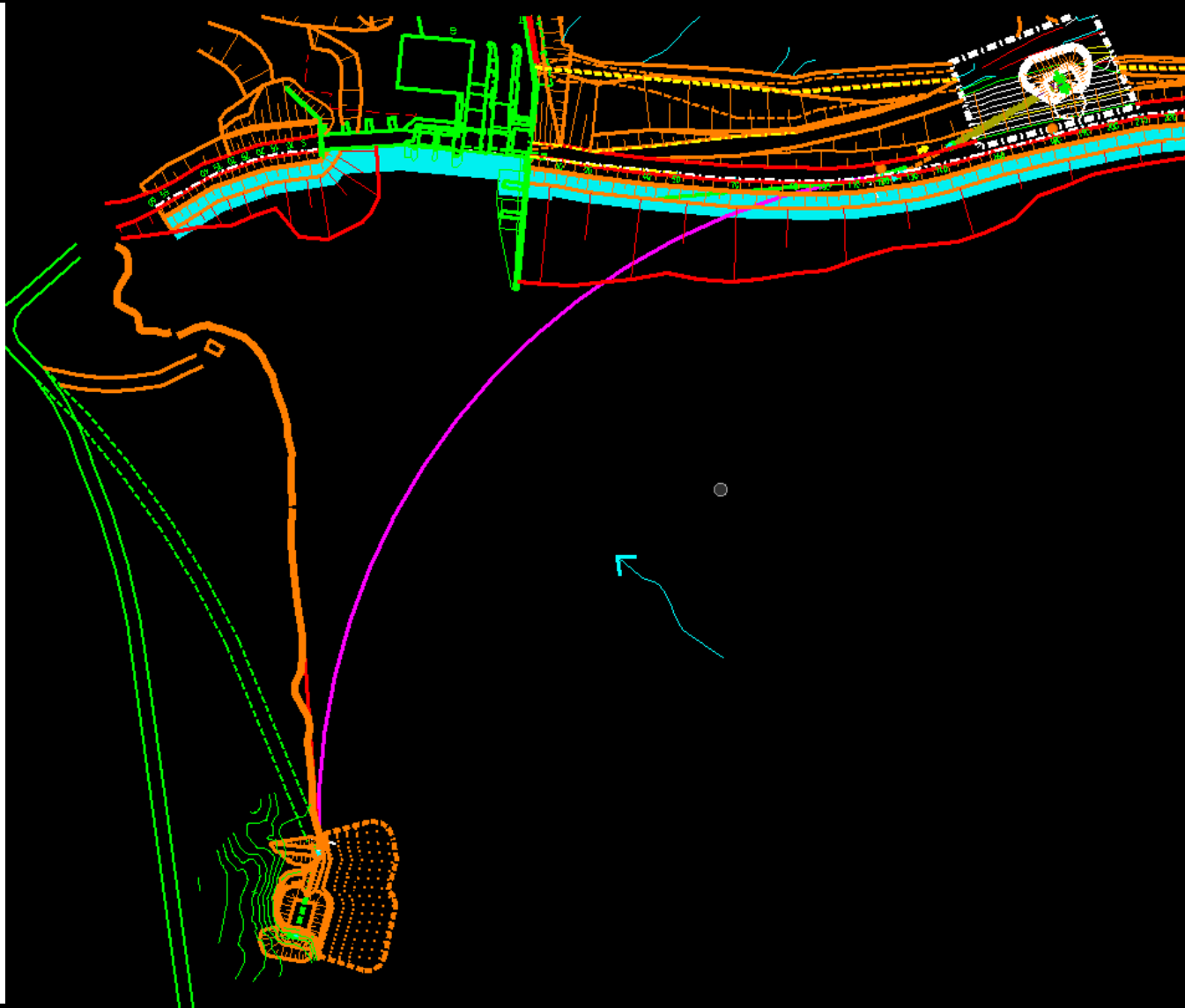
- Lokalt problem eller problem för hela älven?
- Minska / begränsa drivgodsmängden?
- Överkapacitet i avbördningskapacitet?
- Bredda utskovsöppningar? Höja brobanor?
- Drivgodsfällor?
- Visir?
- Drivgodslänsar?
- Annat?

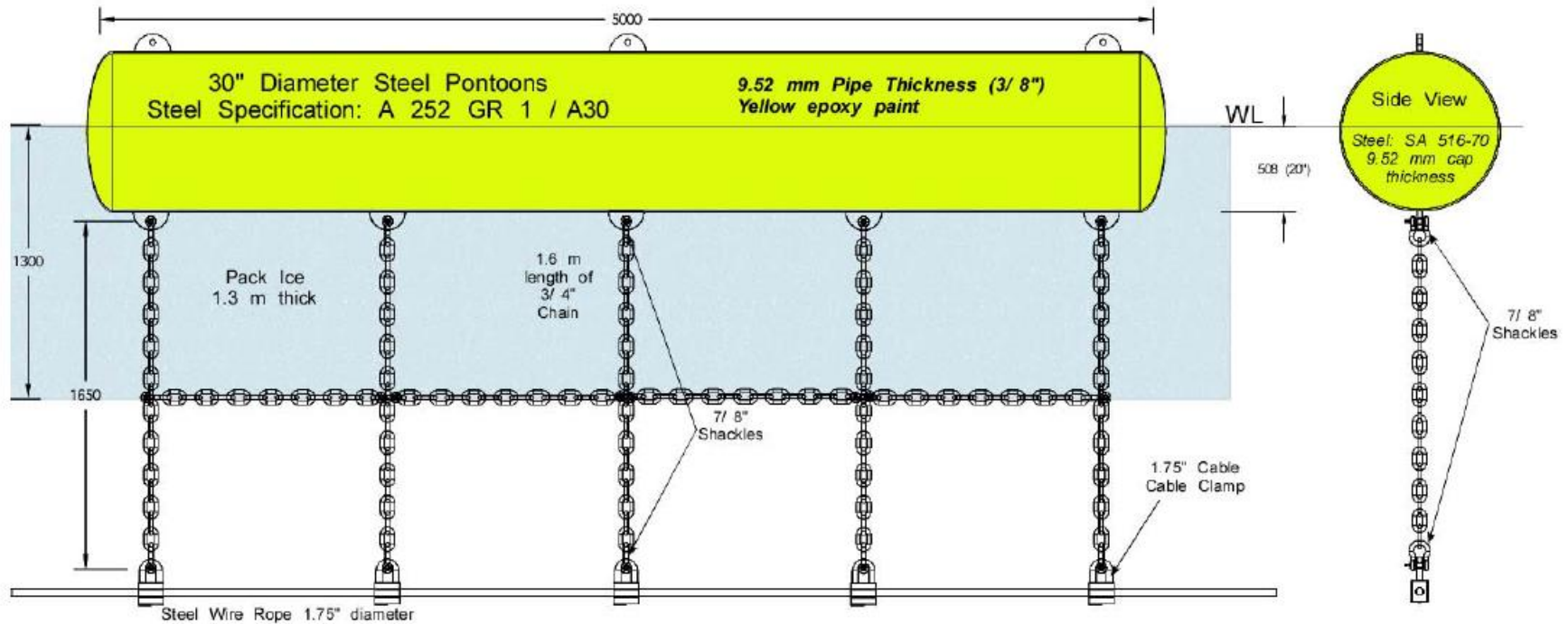
**I Sverige arbetar vi med problemet
men har ännu inte "löst" det...**

Men så här har vi gjort i Halvfari...

DRIVGODSLÄNSA VID HALVFARI KRAFTVERK

DRIVGODSLÄNSA VID HALVFARI KRAFTVERK

DRIVGODSLÄNSA VID HALVFARI KRAFTVERK

DRIVGODSLÄNSA VID HALVFARI KRAFTVERK

HUR GÖR MAN EN DRIVGODSLÄNSA?

- ❑ Vill inte ta upp och lägga i länsan varje år. Medför mycket jobb samt risk att länsan inte finns på plats när den verkligen behövs.
- ❑ Om länsan ska ligga i året runt måste den tåla all väderpåverkan och all nötning inkluderande eventuell årlig isbelastning.
- ❑ Länsan ska stoppa drivgodset, men något enstaka träd kan slinka förbi. Anläggningen ska klara detta.
- ❑ Länsan är till för extrema situationer (vi kanske aldrig får se den i funktion), men måste samtidigt klara alla normala situationer.
- ❑ Vilka krafter ska länsan dimensioneras för?

DRIVGODSLÄNSA VID HALVFARI KRAFTVERK

Vilka krafter dimensioneras länsan för?

- Drivgoods
- Is
- Extrema vindar
- Extrema flöden (-> höga vattenhastigheter)

Samt tillämpliga kombinationer av dessa.

DRIVGODSLÄNSA VID HALVFARI KRAFTVERK

LANDFUNDAMENT

Kraften i bärlina förs över till landfästena/fundamenten.

Höger sida utgörs av fyllningsdammen och vänster sida av naturlig strand.

Bärlinan ligger drygt 2 meter under vattenytan. Måste fundamentet placeras på den nivån för att inte lyfta hela länsan???

Vill ogärna gå in i (eller igenom) fyllningsdammen.

Vill även undvika arbeten under vatten.

DRIVGODSLÄNSA VID HALVFARI KRAFTVERK

NIVÅ

Regleringsamplitud: 0,4 meter.

MEN anläggningen ska även tåla en överdämning på 1,2 meter.

Detta är en extrem situation men det är ju just då som länsan behövs...

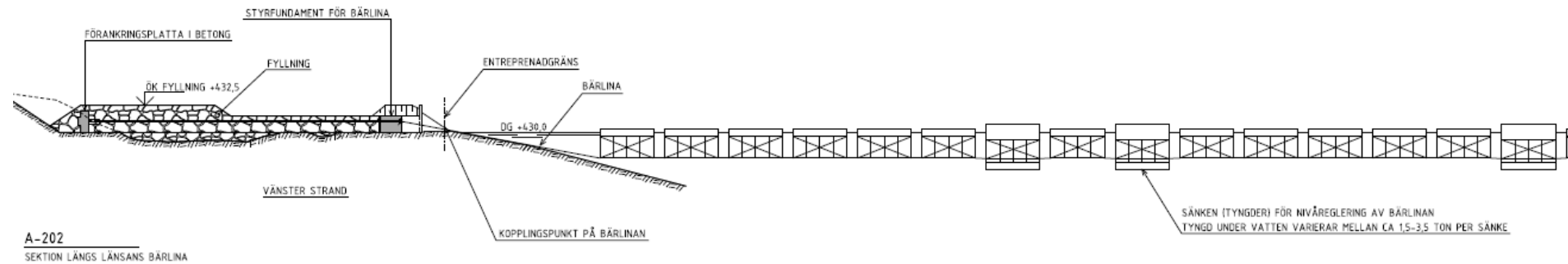
Bärplanen ska ligga drygt 2 meter under vattenytan. Även vid extrema fall.

DRIVGODSLÄNSA VID HALVFARI KRAFTVERK

LÖSNING

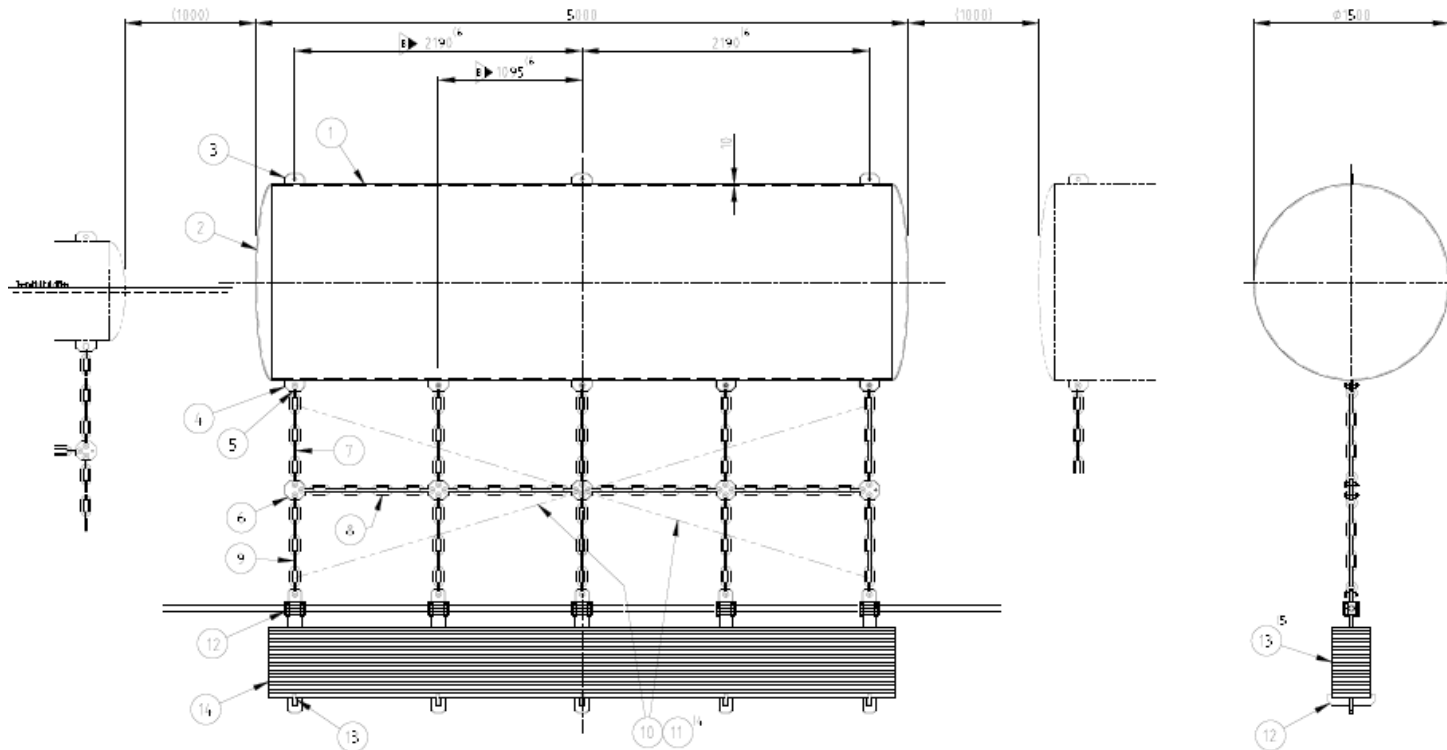
- Nivåreglerande sänken

DRIVGODSLÄNSA VID HALVFARI KRAFTVERK

LÖSNING

- Nivåreglerande sänken

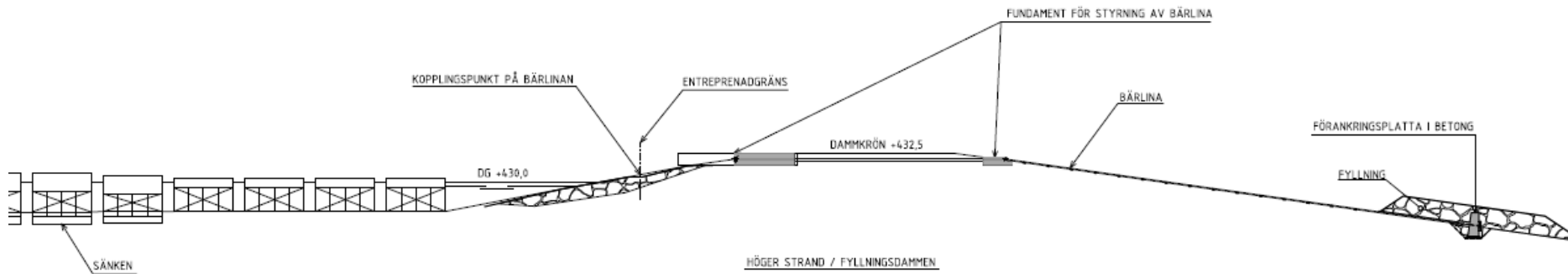

DRIVGODSLÄNSA VID HALVFARI KRAFTVERK

LÖSNING

- Nivåreglerande sänken

Bärinnan kunde dras över dammkrönet och fundamentet placeras nedströms dammen.

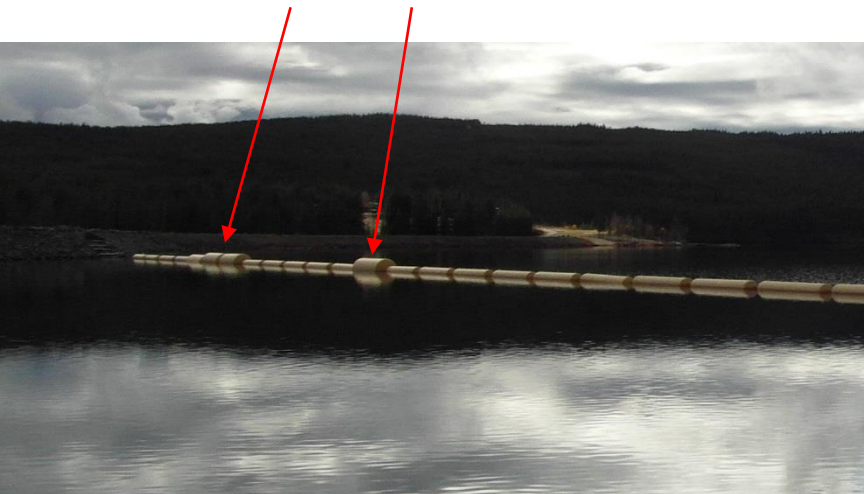

C-202
SEKTION LÅNGS LÄNSANS BÄRLINA

DRIVGODSLÄNSA VID HALVFARI KRAFTVERK

LÖSNING

- Nivåreglerande sänken

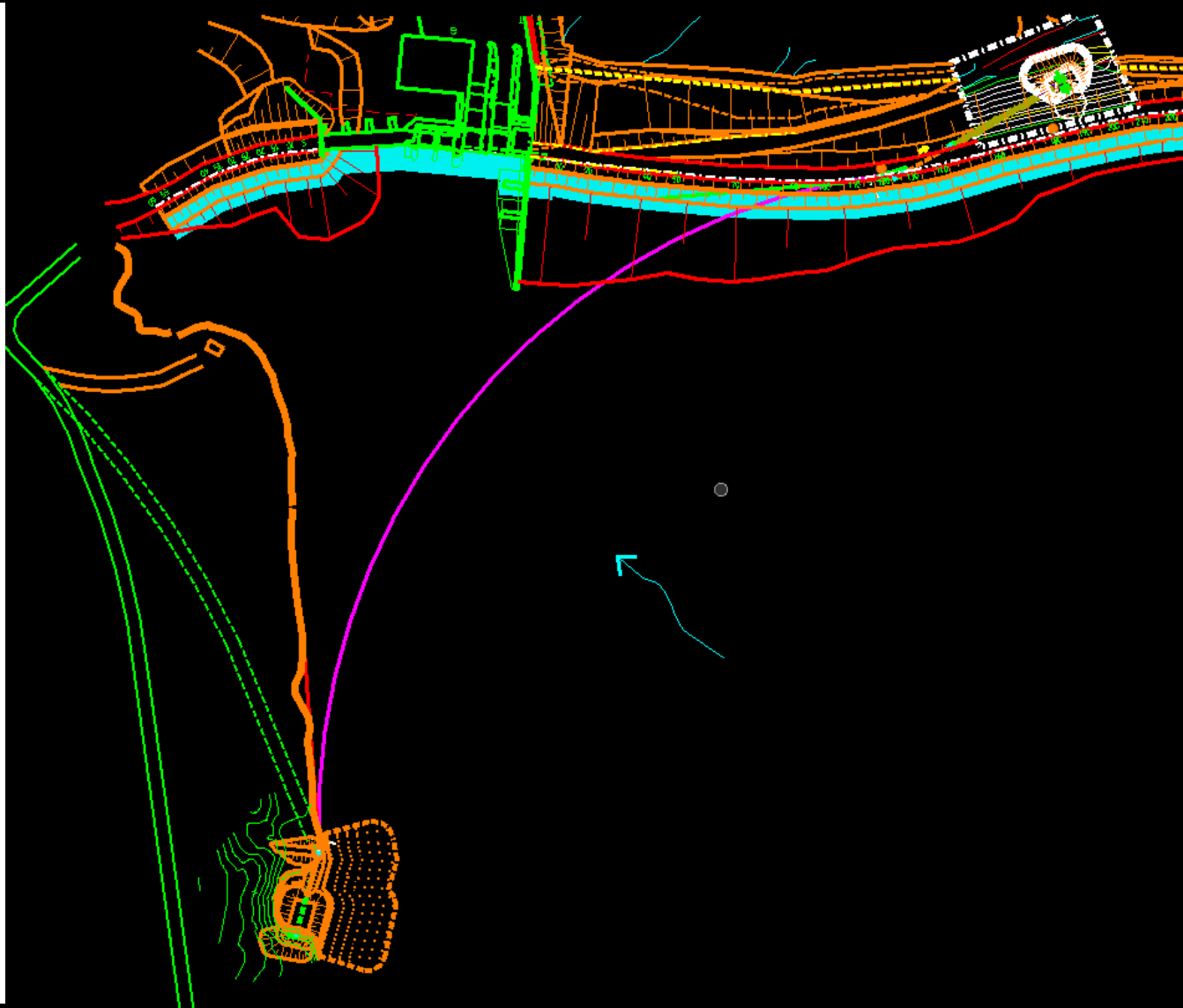
DRIVGODSLÄNSA VID HALVFARI KRAFTVERK

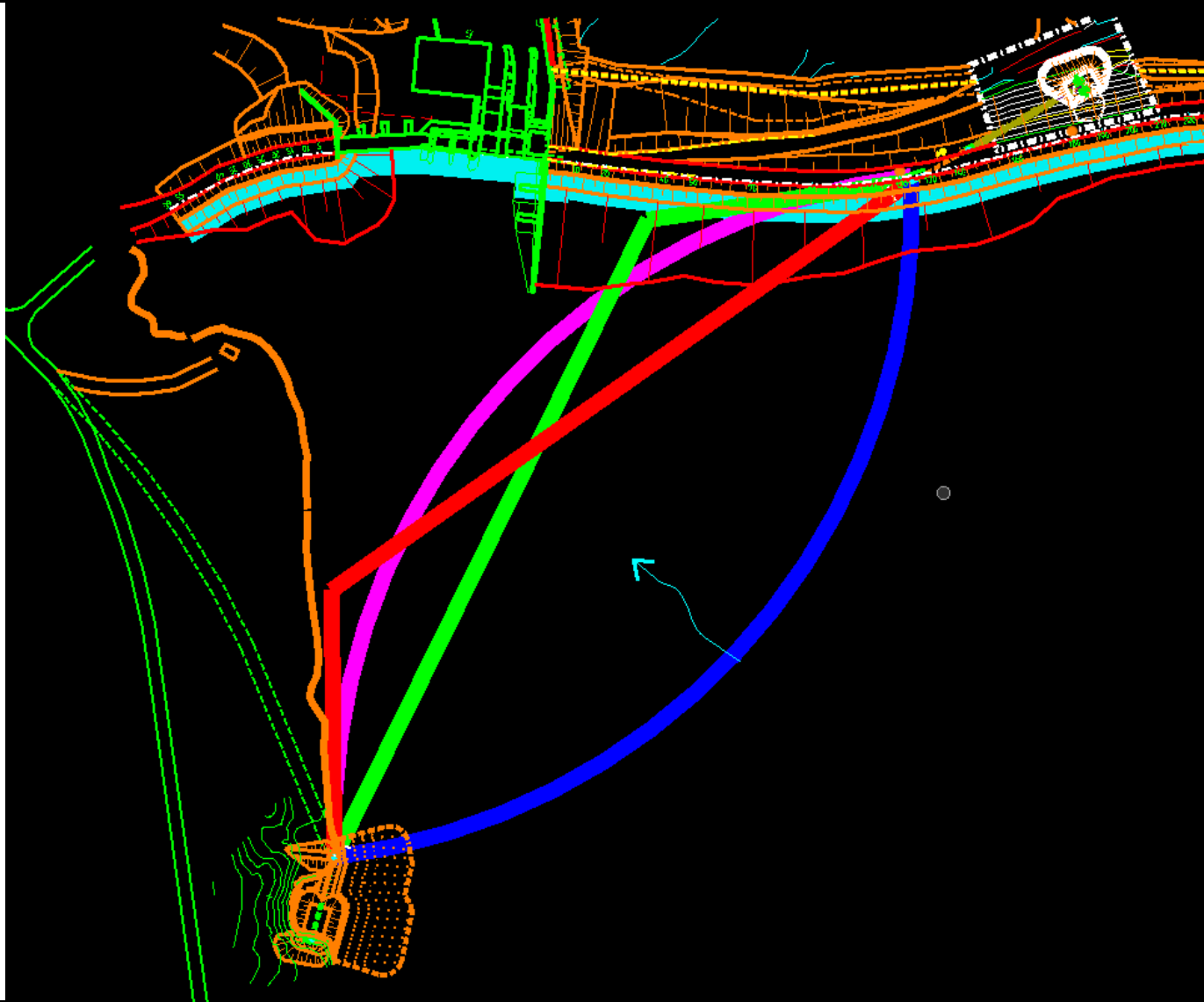
Länsans form

- Uppspänd / rak lina medför orimliga krafter.
- Slack lina medför nötningsproblem.

DRIVGODSLÄNSA VID HALVFARI KRAFTVERK

DRIVGODSLÄNSA VID HALVFARI KRAFTVERK

DRIVGODSLÄNSA VID HALVFARI KRAFTVERK

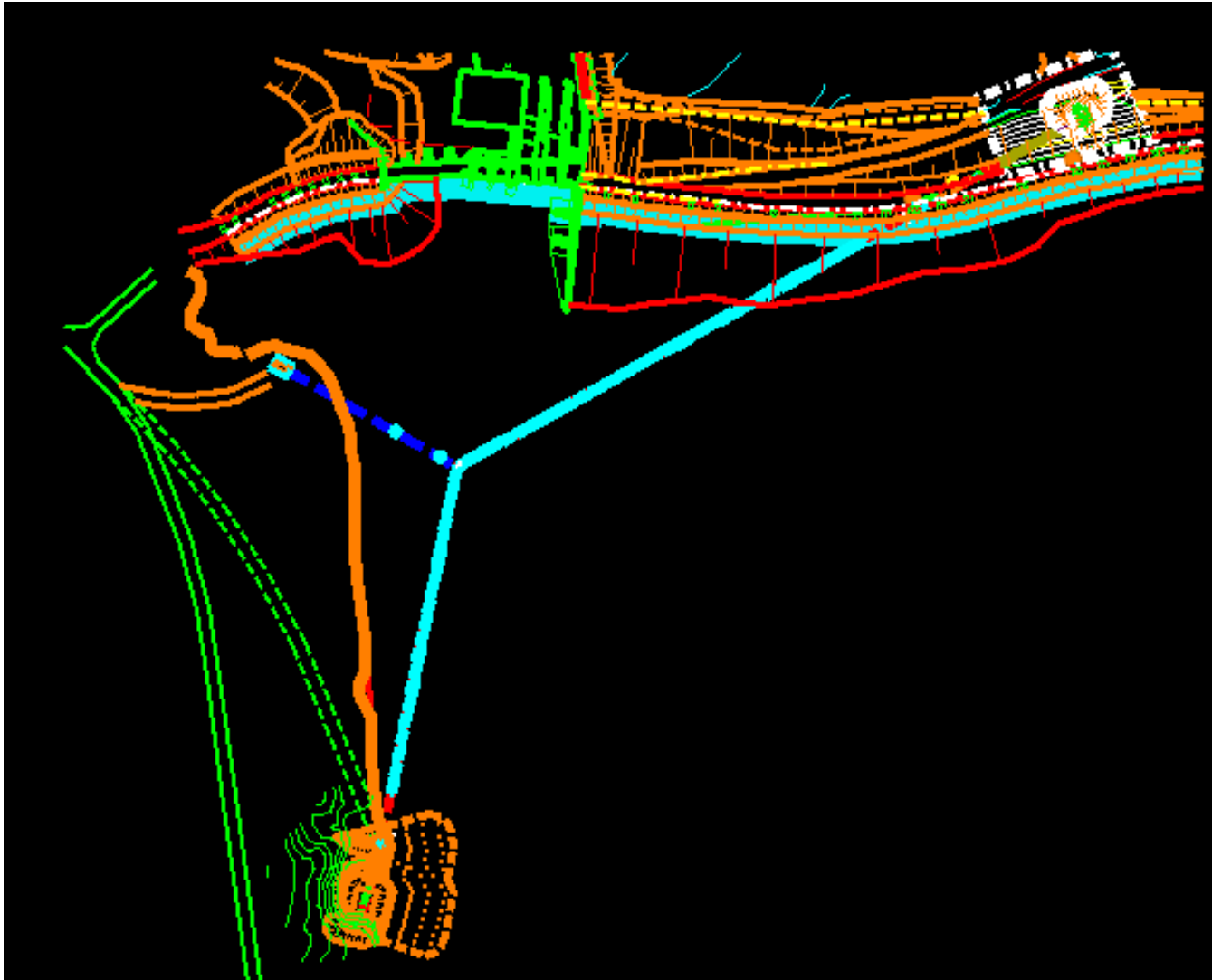
Länsans form

- Uppspänd / rak lina medför orimliga krafter.
- Slack lina medför nötningsproblem.

LÖSNING:

Uppspänningslina

DRIVGODSLÄNSA VID HALVFARI KRAFTVERK

DRIVGODSLÄNSA VID HALVFARI KRAFTVERK

DRIVGODSLÄNSA VID HALVFARI KRAFTVERK

Dynamiska krafter från vågor

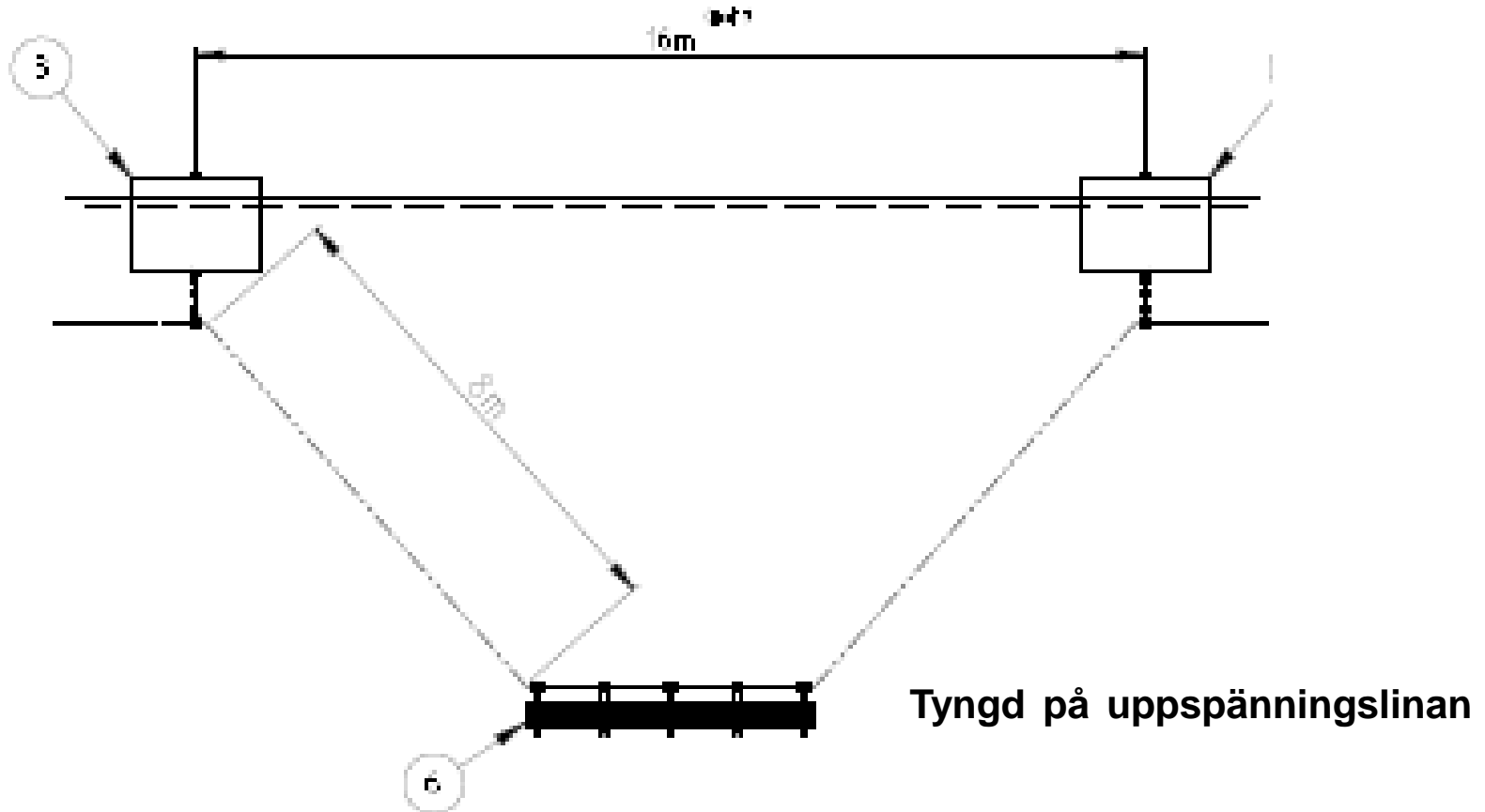
Normal vågpåverkan riskerar att utsätta linan för konstanta ”ryck” som leder till utmattning.

Vi behöver en flexibel uppspänning.

Fjäder?

DRIVGODSLÄNSA VID HALVFARI KRAFTVERK

Dynamiska krafter från vågor

DRIVGODSLÄNSA VID HALVFARI KRAFTVERK

DRIVGODSLÄNSA VID HALVFARI KRAFTVERK

Länsan installerades 2012.

ERFARENHETER EFTER FYRA ÅRS DRIFT:

- **Skred under magasinsytan påverkade uppspänningen.**
- **Vajer-brott i uppspänningslina pga för snäv radie.**
- **Några saxsprintar till lyrschacklen har korroderat bort.**
Ersätts troligen med kontramuttrar eller svetslåsning.

I övrigt har länsan fungerat.

DRIVGODSLÄNSA VID HALVFARI KRAFTVERK

FRÅGOR ?

Tack för oss...